

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันที่ได้ชื่อว่าเป็นยุคข่าวสาร ประชาชนมีความกระหายใคร่รู้ในข่าวสาร มากมายอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนจนมีการกล่าวอ้างกันว่าผู้ที่มีข่าวสารอยู่ในมือคือผู้ทรง อำนาจในสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีอาชีพสื่อมวลชนและสื่อมวลชนก็มีหน้าที่ในการแสวงหาข่าวสาร เหล่านั้นมาสนองความต้องการของผู้รับสารหรือประชาชนผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งสื่อเหล่านี้มีหน้าที่ร่วมกันคือส่งทอดและนำเสนอข่าวสารด้าน ต่างๆ ให้กับผู้รับสารในสังคม หากแต่รูปแบบการนำเสนอของสื่อแต่ละสื่อต่างกันตามโอกาส และข้อจำกัดของสื่อั้น ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของกลวิธี วิธีการ โครงสร้าง รูปแบบการนำเสนอ ชื่อความข่าวและภาพ

นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันสื่อซึ่งมีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารให้กับสังคม มีอยู่มาก มายหลายประเภทดังได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น แต่สื่อที่เกิดขึ้นและรับบทบาทหน้าที่ในการเสนอ ข่าวควบคุมสังคมมาตั้งแต่แรก ก็คือ นิตยสาร และโดยเฉพาะสำหรับสังคมไทยด้วยแล้วก็น่าจะ ถือได้ว่าเป็นสื่อมวลชนประเภทแรกที่เกิดขึ้น ดำรงอยู่และควบคุมกับสังคมมายาวนานที่สุด

นิตยสารเป็นสื่อมวลชนประเภทแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยประมาณปี พ.ศ. 2387 มี หน้าที่สำคัญในการเป็นสื่อถ่ายทอดสารสนเทศ (Information) สื่อให้ความรู้ (Education) ให้ความบันเทิงใจ (Entertainment) และการให้บริการในการประกาศและโฆษณาต่างๆ หรือในอีกแง่มุมหนึ่ง นิตยสารเป็นสื่อในการบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ ความทรงจำ เป็นเวที แห่งการแสดงทัศนะและเป็นประจักษ์พยานเชื่อมโยงจากสังคมเก่าไปยังสังคมใหม่ เป็นแหล่งค้นคว้าเพื่อความรู้จักกับอดีตและความเป็นมาของมนุษย์ (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2530 : 1)

กว่า 150 ปีที่มีการผลิตนิตยสารขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยถึงวันนี้จากการค้นคว้าและ ศึกษาถึงวิวัฒนาการของนักวิชาการหลายท่านพบว่าได้มีการพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงอย่าง

ต่อเนื่องและรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นทางด้านการตลาด เนื้อหาที่เน้นการวิเคราะห์เจาะลึกมากขึ้น หรือแม้แต่วิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอภายนอกโดยเฉพาะปกซึ่งถือเป็นหน้าตาของสื่อประเภทนี้ก็จะเห็นการเปลี่ยนแปลงได้ชัดไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาพ หัวเรื่องหรือข้อความในนิตยสารทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเภทของนิตยสารข่าวที่มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็วและชัดเจนในช่วงเวลาเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา นี้ กล่าวคือจะมีการนำเสนอภายใต้รูปแบบที่หลากหลาย ทันสมัย สวยงามแตกต่างจากอดีตที่นำเสนอในลักษณะโทนหนัก สุขุม

เมื่อกล่าวถึงหรือนึกถึงปกหรือหน้า 1 ของนิตยสารข่าวดังที่กล่าวมาแล้วทุกคนก็จะนึกถึงหน้าตาของนิตยสารที่ทำหน้าที่ดึงดูดความสนใจ ทักทายและชี้ทางให้กับผู้อ่านหรือผู้พบเห็น หรือถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่งหน้าที่สำคัญของปกก็คือ “ ขาย ” สินค้า จูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าด้วยรูปลักษณ์ภายนอก ด้วยเหตุนี้ผู้ส่งสารหรือผู้ผลิตจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดนโยบายกลยุทธ์และวิธีการออกแบบจัดหน้าเพื่อให้รูปลักษณ์หน้า 1 หรือปกออกมาสะดุดตา ทันสมัย มีรสนิยม สวยงามและดึงดูดใจ

แต่ในทางกลับกันหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของปกนิตยสารที่ลืมเสียไม่ได้ก็คือ การสรุปและบอกให้ผู้อ่านทราบถึงสาระสำคัญของข่าวได้อย่างถูกต้องในทันทีที่พบเห็น ด้วยถ้อยคำที่ดึงดูดความสนใจและกระชับได้ใจความ สามารถบอกให้ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นในวาระนั้น ภายในเล่มมีอะไรหรือประเด็นใดที่น่าสนใจผ่านทางภาพและหัวเรื่องหรือข้อความที่มีรูปแบบหลากหลายผสมผสานกันไป

Oven (1957 : 168) อธิบายว่าหน้าปกนิตยสารนับได้ว่าเป็นหน้าซึ่งสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน้าตาของนิตยสาร ต้องสร้างจุดสนใจและความประทับใจทั้งหมดไว้ในหน้านี้ เหมือนกับหน้าของมนุษย์ ปกเป็นตัวชี้บุคลิกของนิตยสารนั้นๆ การดีไซน์รูปแบบเบื้องต้นของปก จึงมีความสำคัญมาก ที่จะดึงดูดผู้อ่าน เลย์เอาต์ปกที่ดี เริ่มจากโทนสีที่ใช้ ซึ่งบอกถึงบุคลิกหนังสือ ต้องมีชีวิตชีวาเตะตาผู้อ่าน พาดหัวต้องให้ความหมายของเรื่องชัดเจน

ขวรัตน์ เชิดชัย (2520 : 107 – 109) อธิบายถึงหัวข่าวของหนังสือพิมพ์และหน้าที่ซึ่งก็ทำหน้าที่เหมือนหัวข่าวนิตยสารว่า ถ้าเปรียบห้างสรรพสินค้าหรือร้านตัดเสื้อผ้าที่มีตู้โชว์สินค้าและตัวอย่างเสื้อผ้าให้ล่อใจผู้ผ่านไปมา ให้เดินเข้าไปในร้านเพื่อดูสินค้าต่างๆ และตัดสินใจซื้อสินค้าในที่สุดแล้ว หัวข่าว (Headline) เปรียบเสมือนตู้โชว์สินค้าหนังสือพิมพ์เช่นเดียวกัน แต่สินค้าของหนังสือพิมพ์ก็คือข่าวสารและเรื่องราวต่างๆ ที่ลงพิมพ์ ส่วนหัวข่าวก็เป็นสินค้าตัว

อย่าง ซึ่งลูกค้าหรือผู้อ่านสามารถจะทดลองดูก่อนที่จะใช้สินค้าตัวจริงหรืออ่านข่าวนั้น พร้อมกล่าวถึงหน้าที่ว่าหัวข้อมีหน้าที่

1. ดึงดูดความสนใจผู้อ่าน
2. จัดลำดับความสำคัญของข่าว
3. ช่วยในการขายเรื่อง
4. ให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่าน
5. ตกแต่งหน้าหนังสือพิมพ์

Baskette , Sissors และ Brook (1961) (อ้างใน อรรถพรณ มูลจันทร์ 315/2 , : 3) ว่า “ รูปแบบของพาดหัวก็เหมือนกับแพชั่น คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอๆ อย่างไรก็ตาม พาดหัวข่าวก็ยังคงรักษาหน้าที่เดิมไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ” นอกจากนี้ Baskette (1997) ยังได้สรุปถึงหน้าที่และวัตถุประสงค์ของพาดหัวข่าวไว้ 6 ประการ คือ

1. ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านเนื้อข่าว
2. สรุปประเด็นสำคัญของข่าว
3. เป็นสารบัญชอบอกให้ผู้อ่านทราบว่าแต่ละหน้ามีข่าวอะไรบ้าง
4. บรรยายอารมณ์ของข่าว
5. ช่วยสร้างบุคลิกของหนังสือ
6. เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดหน้า

จะเห็นได้ว่าหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของปกนิตยสารข่าวที่ไม่สามารถมองข้ามได้ไม่ว่าจะมองจากมุมมองไหนหรือนักวิชาการท่านใดคือทำหน้าที่สรุปประเด็นสำคัญของข่าวหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการบอกข่าวให้กับผู้อ่านได้รับรู้ โดยวิธีการนำเสนอผ่านภาพและหัวเรื่องหรือข้อความเป็นการนำเสนอในรูปแบบของข่าวสารสัญลักษณ์ ซึ่งมีรูปแบบการสื่อความหมายทั้งด้วยนัยยะที่สามารถเข้าใจได้โดยง่ายคือความหมายจะปรากฏในระดับพื้นผิวเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปในสาธารณะ ผู้อ่านสามารถทราบได้ทันทีว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำไม เมื่อไร และอย่างไร ด้วยการใช้คำที่สั้น กระชับรุนแรง ภายใต้อาณาเขตที่ตรงประเด็นข่าว เหตุการณ์หรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าวในกรณีเสนอภาพบุคคล เช่น ถ้านิตยสารเสนอข่าวการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลก็จะพาดหัว ว่าเกิดอะไรขึ้น มีการอภิปรายประเด็นใดเด็ดๆ ภาพประกอบก็จะเป็นภาพขณะอภิปรายไม่ไว้วางใจ หรืออาจเป็นภาพบุคคลที่มีพฤติกรรมเด่นๆ ขณะอภิปรายในสภา และการสื่อความหมายเชิงนัยยะแฝง ผู้รับสารหรือผู้อ่านจะต้องตีความหมายข่าวตามประสบการณ์ทาง

สังคม คุณลักษณะและความคิดส่วนตัว ด้วยเหตุปกมีหน้าที่จะต้องสื่อความหมายกับผู้อ่านเป็น ประการสำคัญไม่แพ้หน้าที่ด้านอื่นๆ และปกจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ประสบความสำเร็จหรือไม่ และนำไปสู่หน้าที่อีกประการหนึ่งคือดึงดูดใจได้หรือไม่ นั่นประการหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับผู้รับสารหรือผู้อ่านสามารถรับรู้ประเด็นข้างดังกล่าวนั้นหรือไม่เป็นสำคัญ

ในปัจจุบันหัวข้อเรื่องและภาพที่นำเสนอในสื่อสิ่งพิมพ์โดยเฉพาะบนปกนิตยสารข่าวจะมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น กล่าวคือ จะมีทั้งการเสนอในลักษณะสื่อความหมายนัยยะที่สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ในขณะที่ภาพก็ตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าวและแบบนัยยะแฝงที่ผู้รับสารจะต้องตีความผลมผลสานกันไป โดยเฉพาะแนวโน้มในอนาคตที่มีการศึกษาวิจัยเรื่องนโยบายและกลยุทธ์การนำเสนอปกของนิตยสารการเมืองรายสัปดาห์ (ศรีลัดดา อุทยานรัตน์) พบว่าการนำเสนอหัวข้อข่าวและภาพประกอบจะเป็นการสื่อความหมายด้วยภาษาและภาพประกอบที่เป็นเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งต้องตีความมากขึ้น การผลิตจะผ่านกระบวนการทางความคิดที่ซับซ้อนและพิถีพิถันมากขึ้นจากที่ในอดีตส่วนใหญ่จะเสนอลักษณะนัยยะที่สามารถเข้าใจได้โดยง่ายมากกว่า จึงเป็นที่น่าสนใจว่าภาพและข้อความที่ได้มีการนำเสนอรูปแบบซับซ้อนและแตกต่างกันเหล่านั้นผู้รับสารเข้าใจในสารแต่ละรูปแบบแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับความต้องการที่ผู้ส่งสารต้องการส่ง ผู้รับสารมีความพึงพอใจในการบริโภคมากน้อยต่างกันอย่างไรเพราะอะไรและเพื่ออะไร เป็นต้น

ทั้งนี้เพราะหากนำรูปแบบการสื่อความหมายทั้ง 2 รูปแบบ คือการสื่อความหมายนัยยะที่สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าวและนัยยะแฝงที่ผู้รับสารจะต้องตีความมาพิจารณาโดยละเอียดแล้ว จะเห็นว่ารูปแบบการสื่อความหมายทั้ง 2 ประเภทนี้มีความแตกต่างกันหลายประการทั้งในด้านการเข้ารหัสของผู้ส่งสารและโดยเฉพาะในเรื่องของการถอดรหัสของผู้รับสารที่มีอยู่อย่างหลากหลาย แม้นิตยสารข่าวจะมีกลุ่มผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม หรือที่เรียกว่า (Specialized Magazine) ที่มุ่งผลิตเพื่อสนองความสนใจเฉพาะกลุ่มผู้อ่านที่สนใจเรื่องนั้นจึงซื้อนิตยสารประเภทนี้อ่าน แต่ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าภายในกลุ่มนั้นก็ล้วนมีความแตกต่างกันไม่ว่าเป็นทางด้านการศึกษา อายุ เพศ หรือแม้แต่ความถนัดในการอ่าน ซึ่งก็ล้วนเป็นปัจจัยขัดขวางและสนับสนุนให้ผู้รับสารรับสารได้แตกต่างกันทั้งสิ้น

ดังนั้นแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จึงน่าจะถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญและน่าสนใจศึกษาสำหรับวงการสื่อสิ่งพิมพ์ โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เป็นเหตุให้เกิดการกล่าวขานกันมากในขณะนี้ กล่าวคือมีการนำเสนอภาพและข้อความนัยยะแฝง มีการ

นำกราฟฟิกเข้ามาใช้ประกอบในการผลิตภาพมากขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น กรณีนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ฉบับวันที่ 4 กรกฎาคม 2539 นำรูป นายบรรหาร ศิลปอาชา ขณะเป็นนายกรัฐมนตรีติดต่อกับทนายทรากร่างกายเปลือยเปล่านอนในกะละมังอาบน้ำพร้อมพาดหัว “หลงจู้” ‘วาร’ ‘จ๊ก’ ‘เต็ง HOME ALONE’ ‘โดดเดี่ยว’ ‘ในบ้านร้าง’ นิตยสารต้องการสื่อความหมายอะไร ต้องการเพียงทำยอดขายหรือไม่ ผู้รับสารรับรู้ความหมายนั้นอย่างไร ผู้รับสารหรือผู้อ่านรับรู้ความหมายสอดคล้องหรือตรงความต้องการที่ผู้ส่งสารต้องการหรือไม่ มีความพึงพอใจหรือไม่ เป็นต้น และในทางกลับกันถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อแล้วผู้รับสารรับสารบริโภคสื่อเพื่ออะไร เพราะดูเหมือนนิตยสารข่าวจะเป็นสื่อนิตยสารประเภทเดียวที่ผู้รับสารหรือผู้อ่านตั้งใจบริโภคเพื่อแสวงหาความรู้มากกว่าการบริโภคเพราะแฟชั่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เองผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องรูปแบบและการสื่อความหมายของปกนิตยสารข่าว ภายใต้เงื่อนไขในเรื่องการสื่อความหมายที่มีรูปแบบการนำเสนอต่างๆ กัน ทั้งนี้มุ่งศึกษาในเรื่องของการรับรู้ของผู้รับสาร เพราะถือว่าการรับรู้หรือความเข้าใจในความหมายสารของผู้รับสารเป็นส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร กล่าวคือหากการสื่อสารครั้งนั้นทุกอย่างถูกต้องเป็นไปตามหลักการ สวยงามและดึงดูดใจ แต่ในทางกลับกันผู้รับสารไม่สามารถเข้าใจหรือเข้าใจแต่ไม่ตรงกับผู้ส่งสารหรือเข้าใจเพียงกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น การสื่อความหมายและการสื่อสารในครั้งนั้นก็อาจล้มเหลวได้หากการผลิตครั้งนั้นเป็นการผลิตเพื่อมวลชน เพราะผู้รับสารหรือมวลชนก็คือผู้กำหนดความล้มเหลวหรือความสำเร็จของสื่อที่ได้ชื่อว่าเป็นสื่อมวลชนหรืออาจกล่าวได้ว่า มวลชนหรือผู้รับสารคือพระเจ้าของผู้ทำสื่อทั้งหลาย

ปัญหานำวิจัย

1. รูปแบบการสื่อความหมายที่ต่างกันส่งผลให้ผู้รับสารตีความสอดคล้องหรือแตกต่างกับความหมายที่กำหนดหรือไม่อย่างไรและปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับสารเป็นตัวกำหนดหรือไม่
2. ความสอดคล้องระหว่างความหมายที่กำหนดกับความหมายที่ตีความของชาวต่างประเทศกันจะมีความแตกต่างกันหรือไม่
3. รูปแบบการสื่อความหมายที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับสารหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดสอบความสอดคล้องและความแตกต่างระหว่างความหมายที่กำหนดของผู้ส่งสารและการตีความหรือการรับรู้ความหมายของผู้รับสาร
2. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับการรับรู้ความหมายข่าวสารของปกในรูปแบบการสื่อความหมายรูปแบบต่างๆ ของผู้รับสาร
3. เพื่อทราบถึงความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อรูปแบบการสื่อความหมายของปกนิตยสารข่าว

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาผู้รับสารในฐานะเป็นผู้ถอดรหัสภาพและหัวเรื่องจากกรณีสื่อความหมายผ่านทางปกนิตยสารข่าว ภายใต้ชุดข่าวเดียวกัน แต่มีการนำเสนอในรูปแบบที่ต่างกัน 4 รูปแบบ กล่าวคือ

รูปแบบที่ 1 หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะที่สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ภาพสื่อความหมายตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว

รูปแบบที่ 2 หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะที่สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ภาพสื่อความหมายนัยยะแฝง

รูปแบบที่ 3 หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะแฝง ภาพสื่อความหมายตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว

รูปแบบที่ 4 หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะแฝง ภาพสื่อความหมายนัยยะแฝง

โดยผู้วิจัยทำการศึกษากรณีสื่อนำเสนอข่าวผ่านปกนิตยสารข่าวในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2541 ทั้งนี้จะเลือกศึกษา 3 ประเภทข่าว ประเภทข่าวละ 2 ข่าว ในแต่ละข่าวจะต้องมีการนำเสนอครบ 4 รูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเภทข่าว	ข่าว	รูปแบบการสื่อความหมาย
การเมือง	1. ข่าวเกี่ยวกับนายบรรหาร ศิลปอาชา ช่วงเป็นนายกรัฐมนตรี	1. รูปแบบที่ 1 2. รูปแบบที่ 2 3. รูปแบบที่ 3 4. รูปแบบที่ 4

ประเภทข่าว	ข่าว	รูปแบบการสื่อความหมาย
	2. ข่าวเกี่ยวกับพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ช่วงเป็นนายกรัฐมนตรี และสื่อนำเสนอ ในลักษณะบริหารประเทศผิดพลาด	1. รูปแบบที่ 1 2. รูปแบบที่ 2 3. รูปแบบที่ 3 4. รูปแบบที่ 4
เศรษฐกิจ	1. ข่าวเกี่ยวกับการลดค่าเงินบาท 2. ข่าวเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและ ผลของภาวะการณ้ดังกล่าว (IMF)	1. รูปแบบที่ 1 2. รูปแบบที่ 2 3. รูปแบบที่ 3 4. รูปแบบที่ 4 1. รูปแบบที่ 1 2. รูปแบบที่ 2 3. รูปแบบที่ 3 4. รูปแบบที่ 4
สังคม	1. ข่าวเกี่ยวกับยาเสพติด 2. ข่าวเกี่ยวกับความรักของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	1. รูปแบบที่ 1 2. รูปแบบที่ 2 3. รูปแบบที่ 3 4. รูปแบบที่ 4 1. รูปแบบที่ 1 2. รูปแบบที่ 2 3. รูปแบบที่ 3 4. รูปแบบที่ 4

สมมุติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการสื่อความหมายที่ต่างกันส่งผลให้ผู้รับสารรับรู้ความหมายข่าวสารแตกต่างกัน
2. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับสารที่ต่างกันส่งผลให้ผู้รับสารรับรู้ความหมายข่าวสารที่นำเสนอในรูปแบบต่างๆ แตกต่างกันไป
3. ประเภทข่าวสารที่ต่างกันส่งผลให้ผู้รับสารรับรู้ความหมายข่าวสารแตกต่างกัน
4. ผู้รับสารมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสื่อความหมายในแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน

นิยามศัพท์ในการวิจัย

การสื่อความหมาย หมายถึง การแสดงออกทางวจนภาษาและอวจนภาษา (เช่น สี แสง พื้นผิว ขนาดตัวอักษร ขนาดภาพ รูปแบบตัวอักษร รวมถึงวัสดุภาษา) ของผู้ส่งสารหรือผู้จัดทำปกนิตยสารผ่านรูปแบบทางภาพและข้อความหรือหัวเรื่อง ทั้งนี้ที่สามารรถเข้าใจได้โดยง่าย ตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าวและนัยยะแฝงเพื่อวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ในสารนั้นจากผู้รับสาร

รูปแบบการสื่อความหมาย หมายถึง ลักษณะวิธีการในการนำเสนอหรือสื่อความหมายผ่านปกนิตยสารข่าว ทั้งที่ปรากฏผ่านทางข้อความหรือหัวเรื่องและผ่านทางภาพในลักษณะที่แตกต่างกัน 4 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะที่สามารรถเข้าใจได้โดยง่าย ภาพสื่อความหมายตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว

รูปแบบที่ 2 หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะที่สามารรถเข้าใจได้โดยง่าย ภาพสื่อความหมายนัยยะแฝง

รูปแบบที่ 3 หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะแฝง ภาพสื่อความหมายตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว

รูปแบบที่ 4 หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะแฝง ภาพสื่อความหมายนัยยะแฝง

หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะที่สามารรถเข้าใจได้โดยง่าย หมายถึง หัวเรื่องที่สื่อความหมายตรงประเด็นข่าว สามารรถเข้าใจได้โดยง่ายและในทันทีโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการคิดความหมายเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปในสาธารณณะ เช่น กรณีการนำเสนอภาพนายชวน หลีกภัย ก็ให้

หมายถึงนายกรัฐมนตรี ซึ่งผู้รับสารหรือสาธารณชนรับรู้แล้วโดยพื้นฐานว่านายชวนคือนายกรัฐมนตรี เป็นต้น รวมถึงสุภาสิต คำพังเพย พุทธสุภาสิต

ตัวอย่างกรณีหัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เช่น นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 1 ก.ค. 40 พาดหัวว่า อัศวินแห่งคลื่นลูกที่ 3 ทักษิณ ชินวัตร เปิดด้วยไฮโล – ควบดาวเทียม ฟันธง ‘ ลดค่าเงินบาท ’ คำว่า อัศวินแห่งคลื่นลูกที่ 3 ถือว่าเป็นคำที่เป็นที่รู้จักของสาธารณชน หรือ กรณี นิตยสารฐานสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับวันที่ 6 – 12 ก.ย 40 พาดหัวว่า หอมกลิ่น ‘ มีอบ ’ ผืนไร่ ‘ ราชดำเนิน ’ ก้นยาหยอง ! บอมบ์ถล่ม ‘ จิว ’ เป็นต้น

ภาพสื่อความหมายตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว หมายถึง ภาพที่นำเสนอตรงประเด็นข่าว เหตุการณ์ข่าวหรือบทบาทผู้ตกเป็นข่าว สามารถเข้าใจได้ง่ายรับรู้กันโดยทั่วไปในสาธารณชน โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการคิด ไตร่ตรอง

ตัวอย่างกรณีภาพสื่อความหมายตรงประเด็นข่าวหรือบทบาทของผู้ตกเป็นข่าว เช่น นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 1 ก.ค. 40 เสนอภาพถ่าย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หรือกรณี นิตยสารฐานสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับวันที่ 6 – 12 ก.ย 40 เสนอภาพถ่าย มีอบบริเวณถนนราชดำเนิน เป็นต้น

หัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะแฝง หมายถึง การสร้างความหมายโดยนัยยะแฝงผ่านวจนภาษาและอวจนภาษา ความหมายไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในทันทีแต่จะต้องผ่านกระบวนการคิด ไคร่ครวญและตีความ เป็นความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างกลุ่ม ต้องอาศัยการเรียนรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคลในการตีความ ทั้งนี้รวมถึงความหมายในลักษณะเสียดสี กระแทบกระเทียบเปรียบเปรย

ตัวอย่างหัวเรื่องสื่อความหมายนัยยะแฝง เช่น นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 18 ส.ค. 41 พาดหัวปก “ (เบ็ด) เสรีจ ‘ โก ’ ” เป็นต้น

ภาพสื่อความหมายนัยยะแฝง หมายถึง การสร้างความหมายโดยนัยแฝงผ่านวจนภาษาและอวจนภาษา เป็นความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างกลุ่ม ความหมายไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในทันทีที่ต้องผ่านกระบวนการคิด ไคร่ครวญและตีความ ทั้งนี้โดยอาศัยการเรียนรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคลในการตีความ

ตัวอย่างภาพสื่อความหมายนัยยะแฝง เช่น นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ประจำวันที่ 28 ต.ค. 40 ภาพปก บ่วงเชือก เป็นต้น

ความหมายที่กำหนด หมายถึง สาระ ข้อเท็จจริงของข่าวหรือเนื้อหาที่ผู้ส่งสาร ต้องการสื่อผ่านทางภาพและข้อความบนปกนิตยสารถึงผู้รับสาร

ความหมายที่ตีความหรือการรับรู้ หมายถึง สาระ ข้อเท็จจริงที่ผู้รับสารหรือผู้อ่าน ใช้วิจารณ์คุณค่าความ แปลความหรือทำความเข้าใจข่าวสารจากหัวข้อข่าวและภาพที่เสนอผ่านปก นิตยสารข่าว โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของผู้ส่งสาร

ประเภทข่าวสาร หมายถึง ความคิดรวบยอดของรายละเอียดข่าวสารทั้งหมดที่ นิตยสารข่าวนำเสนอผ่านปก ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อเรื่องและภาพ ในที่นี้สนใจศึกษาเฉพาะประเภท ที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น

หัวเรื่อง หมายถึง ข้อความเกี่ยวกับข่าวที่ปรากฏบนปกนิตยสารข่าว ยกเว้น ชื่อ หนังสือ วันเดือนปีที่พิมพ์ ฉบับที่ ปีที่ และราคา

ภาพ หมายถึง ภาพเกี่ยวกับข่าวที่ปรากฏบนปกนิตยสารข่าวทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพการ์ตูน ภาพกราฟฟิก รวมไปถึงองค์ประกอบของภาพนั้นๆ ด้วย เช่น สี ขนาดของภาพ ลักษณะรูปแบบตัวอักษร การให้พื้นที่ภาพ วัสดุภาษา เป็นต้น

นิตยสารข่าว หมายถึง นิตยสารที่นำเสนอเนื้อหาทางการเมือง มีวาระการวาง จำหน่ายทุก 7 วัน ในที่นี้หมายถึง นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ นิตยสารสยามรัฐสัปดาห์ วิจารณ์ นิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์และนิตยสารฐานสัปดาห์วิจารณ์

ผู้อ่านที่ติดตามอ่านนิตยสารข่าว หมายถึง ผู้อ่านที่ติดตามอ่านนิตยสารข่าวฉบับใด ฉบับหนึ่งใน 4 ฉบับ คือ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ นิตยสารสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ นิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์หรือนิตยสารฐานสัปดาห์วิจารณ์ และต้องอ่านนิตยสารข่าวฉบับนั้นๆ ทุกฉบับหรือต้องอ่านไม่น้อยกว่า 2 ฉบับต่อเดือน

ผู้อ่านทั่วไป หมายถึง ผู้อ่านที่ติดตามอ่านหนังสือพิมพ์รายวันฉบับใดฉบับหนึ่งทุกวัน หรืออย่างน้อย 4 ฉบับต่อสัปดาห์หรืออ่านนิตยสารข่าวฉบับใดฉบับหนึ่งใน 4 ฉบับไม่เกิน 1 ฉบับต่อเดือน

ความพึงพอใจ หมายถึง ความชอบในรูปแบบแต่ละรูปแบบที่ผู้ส่งสารให้แก่ผู้รับสาร เช่น เรื่องของภาพ เรื่องของภาษา เรื่องของข้อความ เพื่อให้ผู้รับสารเกิดพฤติกรรมการอ่าน ติดตามอ่านหรือการซื้อ ทั้งนี้สามารถสรุประดับความพึงพอใจเป็น พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย ไม่พึงพอใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการตีความหรือการรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อรูปแบบการสื่อความหมายในรูปแบบต่างๆ กัน
2. สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในกระบวนการสร้างความหมายและสื่อความหมายในสื่อมวลชนแขนงต่างๆ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสื่อความหมายในเรื่องต่างๆ ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ในอนาคต

กรอบแนวคิดศึกษาเรื่องรูปแบบและการสื่อความหมายของปกนิตยสารข่าว

